

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА
на дисертаційне дослідження

Сюй Шіші

*«Активне громадянство в глобалізованому суспільстві: соціально-
філософський аналіз»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 033 – Філософія*

Актуальність теми дисертації не викликає сумнівів, оскільки вона розглядає кілька ключових тем, пов'язаних із громадянством, глобалізацією і освітою у сучасному філософському дискурсі.

По-перше, освіта є фундаментальним аспектом активної громадянської позиції, оскільки вона дозволяє людям розвивати навички, знання та ставлення, необхідні для ефективної участі в політичному та соціальному житті. Таким чином, розуміння того, як активне громадянство можна заохочувати та підтримувати через освіту, має вирішальне значення для розвитку демократичних та інклюзивних суспільств.

По-друге, глобалізація створила дуже взаємопов'язаний і складний світ, де дії окремих людей і громад в одній частині світу можуть мати далекосяжні наслідки для інших. Активне громадянство може стати засобом вирішення глобальних проблем і сприяння сталому розвитку, але воно вимагає нової концептуалізації громадянства, яка враховує транснаціональний і цифровий виміри сучасного життя.

По-третє, вивчення активної громадянської позиції в контексті глобалізації може пролити світло на роль відносин влади та нерівності в глобальній системі, а також на те, як активну громадянську позицію можна використовувати для просування соціальної справедливості та прав людини в глобальному масштабі. Це особливо актуально у світі, де багато людей маргіналізовані та виключені з процесів прийняття рішень, і де зростає потреба в колективних діях і розширенні прав і можливостей громадян.

Зокрема, наукова праця Сюй Шіші пропонує постмодерністський погляд на феномен активного громадянства та кидає виклик традиційному розумінню

глобалізації як процесу, який створює єдиний центр влади, і стверджує, що саме мережевий характер, антиєрархія формує структуру цінностей глобалізованого суспільства. У роботі висвітлюється важливість розрізнення свободи людини та свободи громадян, а також роль державних інституцій у захисті цих свобод. Крім того, робота актуальна ще й тому, що висвітлює негативні аспекти глобалізаційних тенденцій у сфері громадянства, які полягають у послідовному руйнуванні та запереченні традиційних цінностей. Це показує, що вплив економіки на політику зріс, і її вплив більше не обмежується фінансовими відносинами, а поширюється на соціальний, культурний та освітній ландшафт. У роботі слушно наголошується на появі нового світу, в якому головною цінністю є швидкість і частота передачі інформації, що має глибокий вплив на якість життя людини.

Крім того, ця наукова робота має відношення до сучасних трендів філософії, оскільки висвітлює складний зв'язок між глобалізацією, свободою та громадянством. Авторка піднімає важливі питання про вплив глобалізації на традиційні цінності та способи, якими вона впливає на соціальні, культурні та політичні ландшафти. Крім того, робота привертає увагу до ролі цінностей у формуванні суспільства та потенційних наслідків пріоритетності споживання інформації над якістю людського спілкування. Робота підкреслює необхідність критичного аналізу та сумніву домінуючих наративів і міфів навколо активного громадянства а епоху глобалізації.

Наукова праця Сюй Шіші містить глибокий аналіз складного та багатогранного явища активного громадянства в епоху глобалізації та його впливу на суспільство, культуру та політику. Вона кидає виклик домінуючим наративам і закликає до критичного аналізу та сумніву в усталених ідеях і віруваннях, узгоджуючи з постмодерністським підходом до філософії.

Наукова новизна одержаних результатів. Здобувачкою вперше окреслено та проаналізовано соціально-філософський вимір феномену активного громадянства в глобалізованому суспільстві XXI століття. Авторкою визначено *«активне громадянство як тип відносин між людиною і державою, за якого індивід має визнані громадянські, політичні і соціальні*

права, та використовує їх для участі в політичному житті та розбудові держави».

Переконалий, що результати цього дослідження мають вагоме значення для філософії, особливо в галузі політичної філософії та соціальної теорії. Визначаючи та аналізуючи феномен активного громадянства в контексті глобалізованого суспільства, дослідження проливає світло на способи, якими люди можуть взаємодіяти з державою та брати участь у розвитку свого суспільства.

З точки зору політичної філософії, визначення активного громадянства в дослідженні підкреслює значення громадянських, політичних і соціальних прав, які є важливими для того, щоб люди могли повноцінно працювати з державою та брати участь у політичному житті. Авторка також наголошує на необхідності використання своїх прав для активної участі в розвитку суспільства, а не просто бути пасивними одержувачами державної політики.

З точки зору соціальної теорії, проведений у дослідженні аналіз активної громадянської позиції в контексті глобалізованого суспільства висвітлює способи, якими люди можуть взаємодіяти з державою та один з одним через національні кордони. Це підкреслює важливість розуміння способів, якими глобалізація впливає на політичні та соціальні відносини, а також потребу в розробці нових моделей громадянства, які можуть врахувати ці зміни.

Загалом, фокус дослідження на соціально-філософському вимірі активного громадянства у XXI-му столітті сприяє глибшому розумінню стосунків між окремими особами та державою в глобалізованому світі, що швидко змінюється, і має значні наслідки для розвитку політичної філософії та соціальної політики.

Значущість новизни роботи для філософії полягає в ще й у тому, що вона забезпечує основу для розуміння структури активного громадянства в контексті теорії соціального капіталу. Розмежовуючи три рівні активного громадянства – мікро-, мезо- та макро – на основі концепції соціального капіталу Бурдьє, дослідження пропонує тонке розуміння того, як індивіди та групи беруть участь у політичній та соціальній діяльності. Цей аналіз може сприяти розвитку філософських концепцій і теорій, пов'язаних з

громадянством і демократією. Крім того, дослідження може сформувати практичні підходи до сприяння активній громадянській позиції на різних рівнях і матиме наслідки для розробки політики. Це дослідження може сприяти кращому розумінню складних відносин між окремими особами, групами, установами та політичними структурами в контексті громадянства та демократичної участі.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Це дослідження має як теоретичне, так і практичне значення через актуальність, новизну та комплексність наукового дослідження феномену активного громадянства. Теоретична важливість концептуалізації активного громадянства в контексті глобалізації полягає в його потенціалі забезпечити розуміння того, як окремі особи та громади можуть взаємодіяти у все більш взаємопов'язаному та заплутаному світі. Дослідниця також підкреслює важливість сприяння колективним діям і розширенню прав і можливостей громадян у вирішенні глобальних викликів. Ця концепція підкреслює необхідність визнавати та цінувати різні форми громадянства, такі як цифрове та транснаціональне громадянство, одночасно сприяючи інклюзивній та справедливій участі у глобальних процесах прийняття рішень. Крім того, авторкою слушно підкреслюється необхідність критичного аналізу відносин влади та нерівності в глобальній системі, а також ролі активного громадянства в просуванні соціальної справедливості та прав людини на глобальному рівні.

Практична значущість дослідження активної громадянської позиції виявляється в публікації її основних результатів у наукових статтях та їх представленні на науково-практичних конференціях і семінарах. Матеріали, отримані в процесі дослідження активного громадянства, можуть бути використані в науковій роботі та включені до навчальних програм навчальних закладів. Крім того, матеріали дисертації можуть стати основою для вдосконалення навчальних курсів з філософії, соціальної філософії, політології, педагогіки, освітньої політики для здобувачів вищої освіти.

Висновки дослідження щодо активного громадянства можуть стати основою для розробки політики, створення нових нормативно-методичних документів у сфері громадянства, соціального розвитку та інформаційної

політики. Крім того, вони можуть бути застосовані при розробці державних і регіональних програм розвитку.

Структура і обсяг роботи. Авторські завдання та фокус дослідження визначили зміст і структуру роботи, що логічно складається зі вступу, трьох розділів (містять у собі 8 підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 213 сторінок, з них – 180 основного тексту. Список використаних джерел складається з 214 позицій, з них 113 – іноземні джерела. Ці параметри цілком відповідають чинним вимогам до такого виду робіт.

Висновок. Рецензована робота має вагоме значення для соціальної філософії, політичної філософії, філософії освіти та інших галузей. Дослідження спирається на сучасну літературу та використовує актуальні методи та підходи. Результати цього дослідження роблять значний внесок у галузь філософії через переосмислення ролі активного громадянства в глобалізованому світі. Тому є достатньо підстав стверджувати, що дисертаційне дослідження Сюй Шіші «Активне громадянство в глобалізованому суспільстві: соціально-філософський аналіз», поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю «033 – Філософія», є завершеною науковою працею, яка має необхідні елементи наукової новизни, відповідає сучасним вимогам щодо змісту та оформлення, і може бути рекомендована до захисту.

Рецензент:

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціальної філософії,
філософії освіти та освітньої політики
Українського державного університету
Імені Михайла Драгоманова

С.О. Терещицький
Директор: зав. канцелярією Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
« 05 » « 06 » 20 23 р.